

## SECTION 4. ECONOMIC LAW AND ECONOMIC PROCEDURE

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-598-3-13>

### ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE PROFESSIONAL ACTIVITY OF A LAWYER

### ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИСТА

**Kopytova O. S.**

*Doctor of Law,  
Associate Professor at the Department  
of Economic and Legal Disciplines  
Educational and Scientific Institute  
of Law and Psychology  
of National Academy of Internal Affairs  
Kyiv, Ukraine,  
Senior Researcher, Retired Judge*

**Копитова О. С.**

*доктор юридичних наук,  
доцент кафедри економіко-правових  
дисциплін  
Навчально-науковий інститут права  
і психології  
Національної академії  
внутрішніх справ  
м. Київ, Україна,  
старший дослідник, суддя у відставці*

Стрімкий розвиток технологій штучного інтелекту (далі – ШІ) докорінно змінює підходи до здійснення юридичної діяльності, відкриваючи нові можливості для підвищення ефективності правничої роботи та оптимізації процесів надання правової допомоги. Системи автоматизованого аналізу судової практики, підготовки процесуальних документів, прогнозування судових рішень та управління договірною роботою вже інтегруються у діяльність провідних юридичних компаній світу [1]. Водночас впровадження ШІ у правову сферу супроводжується низкою викликів, зокрема необхідністю забезпечення дотримання принципів конфіденційності, недопущення дискримінаційних рішень алгоритмів та визначення меж юридичної відповідальності за рішення таких технологій.

Штучний інтелект вже став помітним інструментом у роботі юриста у всьому світі, змінюючи підходи до досліджень, аналізу документів та підготовки справ. Сучасні системи, такі як Lexis Advance, Westlaw Edge і Casetext, використовують алгоритми обробки природної мови та машинного навчання, щоб швидко знаходити релевантні прецеденти, законодавство та коментарі, що значно підвищує ефективність роботи

правників [2]. У сфері договірної права популярними є Kira Systems, LawGeex та JPMorgan COIN AI, що дозволяють автоматично виявляти ключові положення договорів та потенційні ризики (JPMorgan COIN AI зміг проаналізувати 12 000 контрактів менш ніж за хвилину, замінивши 360 000 людино-годин роботи) [3]. Для прогнозування результатів судових рішень використовуються системи Lex Machina та Premonition, які аналізують великі масиви даних і дозволяють оцінювати ймовірність тих чи інших рішень суддів [4]. Значне поширення отримали технології автоматичного створення та аналізу документів, де платформи на зразок Relativity спрощують обробку тисяч сторінок матеріалів у межах підготовки справ [5]. Сьогодні, генеративний ШІ активно використовується у практиці провідних компаній: Clifford Chance працює з Copilot від Microsoft для автоматизації зустрічей, підготовки листів та методичних матеріалів [6], Harvey використовується у Paul Weiss, Allen & Overy, PwC для аналізу документів, дотримання регуляторних вимог і прогнозування, хоча результати потребують перевірки людиною [7]. Такі приклади доводять, що ШІ вже сьогодні є не просто додатковим інструментом, а ключовою технологією, яка змінює спосіб роботи юриста та підходить до надання правової допомоги.

ШІ, без сумніву, – це потужний інструмент, що допомагає ефективно трансформувати юридичну професію. Він розвантажує юриста від рутинних операцій, дозволяє зосередитись на аналітиці, стратегічному мисленні й клієнт-орієнтованих завданнях. Як вказують і науковці, і практики, критичне мислення, юридичний професіоналізм і етична відповідальність залишаються незамінними – ШІ лише доповнює, але не замінює людину-юриста [8, с. 444].

В Україні впровадження технологій штучного інтелекту (ШІ) у професійну діяльність юристів відбувається в межах як адаптації міжнародних LegalTech-рішень, так і розвитку національних інноваційних продуктів. Серед діючих інструментів виділяються платформи аналітики судової практики, які застосовують алгоритми машинного навчання для швидкого пошуку релевантних судових рішень, прогнозування ймовірності успіху справи та виявлення тенденцій у правозастосуванні. Так, модуль «VERDICTUM» системи LIGA360 [9] дозволяє здійснювати глибинний аналіз рішень із Єдиного державного реєстру судових рішень, що істотно підвищує ефективність юридичних досліджень і прийняття стратегічних рішень.

У сфері договірної роботи набирають популярності інструменти автоматизації аналізу контрактів, перевірки їх на відповідність законодавству та виявлення ризиків. Прикладом є сервіс «ContractWorks» (раніше – AXDRAFT) [10], який інтегрує машинне

навчання для генерації та аналізу юридичних документів, що спрощує і прискорює підготовку договорів та сприяє зменшенню людських помилок.

Крім того, серед прикладів вітчизняних LegalTech-рішень, що вже функціонують на ринку, та користуються попитом виділяють: «Суд на долоні» – аналітичний інструмент для пошуку, дослідження та візуалізації судових рішень; «WINCOURT» – система аналізу судових документів; «OblavaBot» – сервіс, що надає стандартизовані інструкції, шаблони процесуальних документів, аналітичні матеріали та консультації з питань корпоративної безпеки; «Дом юриста Analytics» – платформа прогнозування результатів судового розгляду на основі методів машинного навчання; та інші [8, с. 442].

Таким чином, український юридичний ринок поступово інтегрує інструменти ШІ у ключові аспекти практики – від аналітики судової практики до автоматизації документообігу й управління договірними відносинами. При цьому, ці інновації вимагають вирішення питань захисту персональних даних та визначення відповідальності за рішення, ухвалені із застосуванням ШІ, що стає предметом як наукових, так і практичних дискусій.

Для ефективного впровадження технологій штучного інтелекту у юридичну сферу в Україні критично важливо здійснити комплексне вдосконалення законодавства. Першочергово, потрібно врегулювати питання надання відповідного статусу алгоритмам штучного інтелекту, визначити рамки відповідальності за некоректне їх використання та забезпечити механізми захисту персональних даних у процесах автоматизованого прийняття рішень. Крім того, законодавство має включати норми щодо використання ШІ у судочинстві, щоб гарантувати прозорість та недискримінаційність рішень. У цьому значенні корисним є досвід Європейського Союзу з його Регламентом щодо ШІ (AI Act), який може слугувати орієнтиром для розробки національних норм [11].

Враховуючи високі інвестиції у розвиток ШІ-технологій, Україна може значно прискорити цифрову трансформацію юридичної сфери через формування публічно-приватних партнерств. Такі моделі співпраці дозволяють державним структурам залучати провідні IT-компанії та стартапи для розробки та впровадження інноваційних рішень у системах судочинства, державної реєстрації та надання правової допомоги. Це сприятиме обміну досвідом, доступу до фінансування та прискоренню масштабування успішних LegalTech-проектів.

Розвиток штучного інтелекту та його впровадження в різні сфери суспільних відносин, свідчить про необхідність навчання нових компетенцій, пов'язаних із розумінням алгоритмів машинного

навчання, аналізом результатів автоматизованих систем і оцінкою ризиків, що виникають у зв'язку з їх застосуванням. Тому, на нашу думку, необхідно створювати та розвивати спеціалізовані навчальні програми для юристів, адвокатів, суддів і державних службовців, які будуть включати як теоретичні знання, так і здобуття практичних навичок. Це сприятиме не лише підвищенню цифрової грамотності правників, а й формуванню культури відповідального використання ІІІ, що мінімізує ризики зловживань і помилок.

Для забезпечення прозорості, надійності та безпеки систем ІІІ у юридичній сфері вкрай необхідно розробити та запровадити національні етичні кодекси і технічні стандарти. Вони мають регламентувати вимоги до алгоритмів щодо недискримінації, справедливості, обґрунтованості рішень, а також процедури аудиту та контролю. Така стандартизація здатна підвищити довіру суспільства до автоматизованих систем.

Проведений аналіз демонструє, що впровадження ІІІ у юридичну практику України є необхідним і перспективним напрямом цифрової трансформації, здатним підвищити ефективність, доступність і якість правових послуг. Сьогодні штучний інтелект дедалі глибше проникає у всі сфери юридичної діяльності. Однак разом із розвитком інновацій, потрібно зберігати баланс між технологічним прогресом і дотриманням основних правових гарантій, таких як захист приватності, справедливий суд і відповідальність за прийняті рішення. Цей баланс буде визначальним для формування довіри до юридичних послуг і забезпечення правової безпеки в епоху цифрових технологій.

### **Література:**

1. Black N. Lawyers have a bevy of advanced and AI-enhanced legal research tools at their fingertips. URL: <https://www.abajournal.com/web/article/lawyers-have-a-bevy-of-advanced-and-ai-enhanced-legal-research-tools-at-their-fingertips>
2. AI-Powered Legal Research Tools: A Guide. URL: <https://legaltechmunch.com/ai-powered-legal-research-tools-a-guide>
3. The Impact of Artificial Intelligence on Legal Practice. URL: <https://venture-lab.org/2025/the-impact-of-artificial-intelligence-on-legal-practice>
4. Qutieshat E., Qtaishat A., Quteishat An., Al-Adwan M., Younis Younis M A A. Exploring the Role of AI in Modern Legal Practice: Opportunities, Challenges, and Ethical Implications. URL: [https://www.researchgate.net/publication/379875428\\_Exploring\\_the\\_Role\\_o](https://www.researchgate.net/publication/379875428_Exploring_the_Role_o)

f\_AI\_in\_Modern\_Legal\_Practice\_Opportunities\_Challenges\_and\_Ethical\_Implications

5. 15 Best AI Tools for Law Firms in 2025. URL: <https://aitechfy.com/blog/best-ai-tools-for-law-firms>

6. AI in Law Firms: Enhancing Efficiency and Reducing Costs. URL: <https://aiixx.ai/blog/ai-in-law>

7. Harvey (software). URL: [https://en.wikipedia.org/wiki/Harvey\\_%28software%29](https://en.wikipedia.org/wiki/Harvey_%28software%29)

8. Плахотнік О. В, Лохматов О. А. Штучний інтелект як асистивна технологія у роботі адвоката та прокурора. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 8/2024 С. 441–445. С. 444. URL: [http://www.lsej.org.ua/8\\_2024/106.pdf](http://www.lsej.org.ua/8_2024/106.pdf)

9. Verdictum (аналіз судової практики). Система LIGA:Zakon. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/analysis>

10. ContractWorks (formerly AXDRAFT). URL: <https://axdraft.com>

11. Богатчук Д. EU Artificial Intelligence Act: орієнтир для українського законодавця. URL: <https://law-in-war.org/eu-artificial-intelligence-act-oriyentyr-dlya-ukrayinskogo-zakonodavczya/>